

UCHWAŁA

9 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło (przewodniczący)

SSN Krzysztof Grzesiowski (sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 9 kwietnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J. W.
przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej przy Al. [...] w W.
o uchylenie uchwały,
na skutek przedstawienia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie
postanowieniem z 23 listopada 2023 r., V ACa 612/22,
zagadnienia prawnego:

"czy o składzie sądu apelacyjnego rozpoznającego apelację
w sprawie o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej o
charakterze majątkowym decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia
wniesionej apelacji (art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c.) czy też okoliczność, że
sprawa ta rozpoznawana jest w I - ej instancji przez sąd okręgowy
jako właściwy rzeczowo bez względu na wartość przedmiotu sporu
(art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 17 pkt 4² k.p.c.)?"

podjął uchwałę:

**Sąd apelacyjny rozpoznaje apelację w sprawie o uchylenie
uchwały wspólnoty mieszkaniowej o charakterze majątkowym w
składzie jednego sędziego, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia
w żadnej z wniesionych apelacji nie przekracza miliona złotych
(art. 367¹ § 1 pkt 2 w zw. z art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c.).**

Krzysztof Grzesiowski Tomasz Szanciło Marcin Łochowski

UZASADNIENIE

1. Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało w ramach postępowania apelacyjnego przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, w sprawie z powództwa J. W. przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej przy Al. [...] w W. o uchylenie uchwały właścicieli lokali nr [...] z 6 kwietnia 2016 r. w przedmiocie ustalenia stawek za wynajem części wspólnych, toczącego się na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 30 kwietnia 2021 r., którym oddalono powództwo.

W wykonaniu wezwania do uzupełnienia braków formalnych apelacji powódka podała, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 100 zł.

2. Sąd Apelacyjny powziął wątpliwość co do tego, w jakim składzie powinien rozpoznać apelację w sprawie o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej o charakterze majątkowym. Z art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c. wynika, że rozpoznanie apelacji następuje w składzie trzech sędziów, jeżeli sprawy są rozpatrywane przez sąd okręgowy jako właściwy rzeczowo, z uwzględnieniem punktu 1 art. 367¹ § 1, w którym przewidziano skład trzyosobowy w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia choćby w jednej z wniesionych apelacji przekracza milion złotych.

Interpretacja oparta na literalnym brzmieniu powołanego przepisu prowadziłaby do wniosku, że rozpoznanie apelacji w składzie trzyosobowym dotyczy wszystkich spraw o prawa majątkowe rozpatrywanych przez sąd okręgowy jako właściwy rzeczowo, o ile wartość przedmiotu zaskarżenia choćby w jednej apelacji wynosi ponad milion złotych. Sąd Apelacyjny opowiedział się jednak za interpretacją, że sprawy o prawa majątkowe należące do właściwości sądu okręgowego winny być rozpoznawane w składzie trzech sędziów niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. Podniósł zwłaszcza, że przemawiają za tym względy spójności regulacji, tzn. potrzeba, aby waga spraw decydująca o właściwości rzeczowej sądu w analogiczny sposób została usankcjonowana przez skład trzyosobowy. Zwrócił ponadto uwagę, że za przyjęciem tego stanowiska przemawiają określone bliżej względy czysto praktyczne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Podniesione przez Sąd Apelacyjny zagadnienie prawne pojawiło się w związku ze zmianami w Kodeksie postępowania cywilnego wprowadzonymi ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. Zmiany te odnoszą się m.in. do składów sądów w postępowaniu apelacyjnym. Zastępują one zasadę kolegialności rozpoznawania sprawy w tym postępowaniu zasadą orzekania w składzie jednoosobowym (art. 367¹ § 1 *in principio* k.p.c.). Wprowadzono przy tym trzy wyjątki od tej zasady (art. 367¹ § 1 pkt 1-3 k.p.c.), dla których przewidziano rozpoznawanie sprawy w składzie trzech sędziów (art. 367¹ § 1 *in fine* k.p.c.). Do tych wyjątków należą sprawy: 1) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia choćby w jednej z wniesionych apelacji przekracza milion złotych oraz 2) rozpoznawane w pierwszej instancji przez sąd okręgowy jako rzeczowo właściwy, z uwzględnieniem pkt 1.

4. Przedstawione zagadnienie prawne sprowadza się do tego, czy w przypadku sprawy o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej, należącej do spraw, o których mowa w art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c., w przypadku, gdy jest to sprawa o prawa majątkowe, przy ustalaniu składu rozpoznającego apelację należy stosować kryterium wartości przedmiotu zaskarżenia wskazane w art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zasadnicze wątpliwości interpretacyjne w tej mierze, podniesione przez Sąd Apelacyjny, wynikają przede wszystkim z zawartego w art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c. stwierdzenia „z uwzględnieniem pkt 1”, które rodzi pytanie o zakres modyfikacji przez ten przepis reguły rozpoznawania przez sąd apelacyjny w składzie trzyosobowym spraw rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy. Wątpliwości te, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny, mogą wystąpić na tle spraw o prawa majątkowe, które należą do właściwości sądów okręgowych bez względu na wartość przedmiotu sporu.

5. W orzecznictwie Sądu Najwyższego za utrwalone uznać należy stanowisko, że sprawy o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej nie można generalnie zakwalifikować do spraw o prawa majątkowe albo niemajątkowe.

Sprawa taka jest sprawą o prawa majątkowe albo sprawą o prawa niemajątkowe, w zależności od zaskarżonej uchwały. Oceny należy dokonać *in casu*, przyjmując jako kryterium różnicujące charakter przedmiotu zaskarżonych uchwał. Tak przyjęto już w uchwale Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2004 r., III CZP 100/03 (OSNC 2005, nr 2, poz. 29). Zagadnienie to zostało najszerzej omówione w uchwale Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2005 r., III CZP 111/05 (OSNC 2006, nr 11, poz. 183).

Kwestia majątkowego albo niemajątkowego charakteru sprawy o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej nie wpływa na właściwość sądu rozpoznającego sprawę w pierwszej instancji. Zgodnie bowiem z art. 17 pkt 4² k.p.c. sprawy o uchylenie, stwierdzenie nieważności albo o ustalenie istnienia lub nieistnienia uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, należą do właściwości sądów okręgowych. Kwestia ta ma natomiast znaczenie dla oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące skargi kasacyjnej nie przewidują szczególnej regulacji co do spraw wymienionych w art. 17 pkt 4² k.p.c. Stąd też obowiązują tu ogólne kryteria z art. 398² § 1 k.p.c.

6. Analiza zagadnienia prawnego prowadzi do wniosku, że w przypadku, gdy sprawa o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej dotyczy praw majątkowych, skład sądu rozpoznającego apelację zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 367¹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Sąd Najwyższy nie dopatrywał się podstaw do przyjęcia, że w tym wypadku przy ustalaniu przesłanek odstępowania od zasady rozpoznawania sprawy w składzie jednego sędziego nie stosuje się kryterium wartości przedmiotu zaskarżenia określonego w art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Sprawa tego rodzaju wprawdzie należy do kategorii objętych takim wyjątkiem spraw rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy jako właściwy rzeczowo (art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jednak w odniesieniu do tych spraw w art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c. wyraźnie zaznaczono, że dodatkowo uwzględnienia wymaga kryterium z art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c. Z uwagi na wyraźne powiązanie obu regulacji nie powinno budzić wątpliwości, że ustawodawca dążył do tego, aby również w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy jako

właściwy rzeczowo stosować uzupełniając kryterium wartości przedmiotu zaskarżenia określone w art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c. Odmienne stanowisko musiałoby rodzić pytanie, jaką treść normatywną ma wprowadzone do art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c. zastrzeżenie „z uwzględnieniem pkt 1”. Interpretacja prowadząca do pominięcia tej wzmianki w odniesieniu do przedstawionej sytuacji oznaczałaby wykładnię odrywającą się całkowicie od dosłownego brzmienia przepisu i stanowiłaby niedopuszczalną wykładnię *per non est*.

7. Założeniem leżącym u podstaw wprowadzenia art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c. było zatem stosowanie kryterium wartości przedmiotu zaskarżenia również w odniesieniu do spraw majątkowych rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy jako właściwy rzeczowo. Umożliwia to jednolite traktowanie spraw o charakterze majątkowym, co stanowi wartość bardzo pożądaną przez praktykę. Alternatywna interpretacja prowadziłaby do wniosku, że sprawy majątkowe o dużej wartości przedmiotu zaskarżenia, ale niespełniające kryterium kwotowego ustalonego w art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c., byłyby rozpoznawane w postępowaniu apelacyjnym w składzie jednoosobowym, podczas gdy sprawy majątkowe, o których mowa w art. 367¹ § 1 pkt 2 k.p.c. (rozpoznawane w pierwszej instancji przez sąd okręgowy jako właściwy rzeczowo), o znikomej wartości przedmiotu zaskarżenia, byłyby rozpoznawane w postępowaniu apelacyjnym w składzie kolegialnym. Rozwiązanie takie jawiłoby się jako całkowicie arbitralne.

Z tych względów nie można podzielić zastrzeżeń Sądu Apelacyjnego, że przyjęta tu wykładnia prowadzi do zakłócenia spójności rozwiązań procesowych z tego względu, iż waga spraw decydująca o właściwości rzeczowej sądu nie zostanie w analogiczny sposób uwzględniona przy rozstrzyganiu o składzie sądu. Kryteria rozstrzygające o właściwości rzeczowej sądu na gruncie art. 17 k.p.c. i o składzie sądu w świetle art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie pokrywają się. Pierwsze z nich są bardziej złożone, natomiast drugie na gruncie rozważanej regulacji jest jednorodne – jest nim w odniesieniu do spraw o prawa majątkowe wartość przedmiotu zaskarżenia.

8. Z powyższych względów Sąd Najwyższy uznał, że sąd apelacyjny rozpoznaje apelację w sprawie o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej

o charakterze majątkowym w składzie jednego sędziego, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia w żadnej z wniesionych apelacji nie przekracza miliona złotych (art. 367¹ § 1 pkt 2 w zw. z art. 367¹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Krzysztof Grzesiowski Tomasz Szanciło Marcin Łochowski

[SOP]

(r.g.)